

СОВЕТ
АПАЗОВСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул. Советская, д.23, с. Апазово,
Арский муниципальный район, 422006

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
АПАЗ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ
Совет урамы, 23 йорт, Апаз авылы,
Арча муниципаль районы, 422006

Тел. (84366)3-92-40, факс (84366)3-92-40. E-mail: Apaz.Ars@tatar.ru

**Апаз авыл жирлеге Советы
КАРАРЫ**

19 ноябрь 2021 ел

№ 55

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Апаз авыл жирлеге»
муниципаль берәмлеге территориясендә төзекләндерү өлкәсендәге
муниципаль контроль турында Нигезләмәне раслау хакында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясындагы 1 өлешенң 19 пункты, «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Апаз авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә Апаз авыл жирлеге Советы карар бирде:

1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Апаз авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контроль турында Нигезләмәне кушымта нигезендә расларга.

2. Өлеге карар, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Апаз авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә төзекләндерү өлкәсендәге муниципаль контроль турындагы нигезләмәнең 6 бүлеге нигезләмәләреннән тыш, рәсми басылып чыккан көненнән, эмма 2022 елның 1 гыйнварыннан да иртәрәк булмаган вакытта үз көченә керә.¹

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Апаз авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контроль турындагы нигезләмәнең 6 бүлеге нигезләмәләре 2022 елның 1 мартыннан үз көченә керә.

3. Өлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) бастырып чыгарырга һәм Арча муниципаль районы рәсми сайтында (<http://arsk.tatarstan.ru>) урнаштыру юлы белән халыкка житкерергә.

4. Өлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемә алам.

Апаз авыл жирлеге башлыгы

Р.Ф.Котдусов

¹ 248-ФЗ номерлы Федераль законның 98 статьясындагы 4 өлеше нигезендә муниципаль контроль төрләре турындагы нигезләмәләр 2022 елның 1 гыйнварына кадәр расланьрга тиеш.

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Апаз авыл жирлеге»
муниципаль берәмлеге территориясендә төзекләндерү өлкәсендәге
муниципаль контроль турында
Нигезләмә**

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге Нигезләмә Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Апаз авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру тәртибен (алга таба - төзекләндерү өлкәсендә тикшереп тору) билгели.

1.2. Төзекләндерү өлкәсендә контроль предметы булып Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Апаз авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә төзекләндерү кагыйдәләренә (алга таба - төзекләндерү кагыйдәләре), социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары объектларыннан һәм күрсәтелә торган хезмәтләрдән инвалидларның файдалана алуын тәмин итү таләпләренә (алга таба шулай ук мәжбүри таләпләр) юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр, гражданнар (алга таба - контрольдә тотыла торган затлар) үтәләше тора.

1.3. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Апаз авыл жирлеге Башкарма комитеты (алга таба - Башкарма комитет) алып бара.

1.4. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашырырга вәкаләтле башкарма комитетның вазифаи заты - Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Апаз авыл жирлеге Башлыгы (урынбасары) (алга таба шулай ук - контрольне башкарырга вәкаләтле вазифаи зат). Башкарма комитетның күрсәтелгән вазифаи затларының вазифаи бурычларына аларның вазифаи инструкциясе нигезендә төзекләндерү өлкәсендә контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыру керә.

Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашырганда, тикшереп торырга вәкаләтле вазифаи затлар «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар нигезендә хокукларга, бурычларга ия һәм җаваплы була.

1.5. Төзекләндерү, профилактик чаралар, контроль чаралар оештыру һәм үткәру өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыруга бәйле мөнәсәбәтләргә карата «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары

турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

1.6. Башкарма комитет түбәндәгеләрне үз эченә алган Төзекләндерү кагыйдәләренең үтәлешен тикшереп тора:

1) янәшәдәге территорияләрне карап тоту буенча мәжбүри таләпләр;

2) төзекләндерү элементларын һәм объектларын карап тоту буенча мәжбүри таләпләр, шул исәптән таләпләр:

- халыкның азмобиль төркемнәренең мәгариф, сәламәтлек саклау, мәдәният, физик культура һәм спорт объектларына иреккә керүенә комачауламый торган киртәләр урнаштыру, халыкка социаль хезмәт күрсәтү;²

- торак булмаган биналарның, төзелмәләренең, корылмаларның фасадларын, биналарның, корылмаларның башка стеналарын, шулай ук төзекләндерүнең һәм жәмәгать урыннарының башка элементларын карап тоту;

- инженерлык корылмаларын эксплуатацияләү өчен кирәкле мәгълүматны үз эченә алган махсус тамгалар, язулар эчтәлегә буенча;

- Татарстан Республикасы норматив хокукый актларында һәм Төзекләндерү кагыйдәләрендә билгеләнгән жир эшләрен башкару тәртибенә туры китереп бирелә торган жир эшләрен башкаруга рөхсәт нигезендә жир эшләрен башкару;³

² Төзекләндерү өлкәсендәгә контроль предмети «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 45.1 статьясы нигезендә жирлекләрне төзекләндерү кагыйдәләрен җайга салу предмети на нинди нигезләмәләр элөгүн исәпкә алып билгеләнгән.

Объектларның муниципаль контроль предмети на инвалидлар өчен үтемләгә буенча түбәндәгеләр билгеләнде:
- халыкның аз мобилль төркемнәренең мәгариф, сәламәтлек саклау, мәдәният, физик культура һәм спорт объектларына иреккә керүенә комачауламый торган коймалар урнаштыруны, халыкка социаль хезмәт күрсәтүне тикшерү,

- биналарга һәм аларга керү урыннарына иреккә керү юлларын, шулай ук ишегалларына иреккә керү юлларын тәмин итүне, инвалидларны һәм халыкның башка аз мобилль төркемнәрен кертәп, жәяүләрнең һәм имин жәяүләр хәрәкәтенең куркынычсызлыгын тәмин итүне, жир эшләрен гамәлгә ашыру чорында тикшерүне.

Бинага аз мобилль төркемнәрен иреккә керүен контрольдә тотуга килгәндә, бу инде территорияне төзекләндерү кагыйдәләренең предмети түгел, ә капитал төзелеш объектларын төзгәндә һәм реконструкцияләгәндә дәүләт төзелеш күзәтчеләгә предмети, шулай ук капитал төзелеш объектынның проект документациясенә техник регламентлар таләпләренә, шул исәптән механик, янгын һәм башка куркынычсызлык таләпләренә туры килүен тикшерү өчен, инвалидларның капитал төзелеш объектына керүен тәмин итү таләпләренә (сәламәтлек саклау, мәгариф, мәдәният, ял, спорт һәм социаль-мәдәни һәм коммуналь-көнкүреш билгеләнешендәгә башка объектларга, транспорт, сәүдә, жәмәгать туклануы, административ, административ, дини, торак фонды объектларына карата проект документациясен эзерләгән очракта) (РФ Шәһәр төзелеш кодексының 51 статьясындагы 12 пунктның «48 пунктындагы» пунктчасында, 51 пунктчасында «48» пунктчасында) туры килүен тикшерү өчен кирәк, дип саныйбыз.

Мәжбүри таләпләр исемләгә кирәк булган очракта, конкрет муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләренең эчтәлеген исәпкә алып, тулыландырылырга яисә төгәлләштерелергә мөмкин.

³ Якындагы эшләр башкаруга рөхсәт биру Россия Федерациясе субъектлары территорияләрендә һәм муниципаль берәмлекләр территорияләрендә шәһәр төзелешә эшчәнлеген гамәлгә ашыру үзсичәлскләре белән бәйле процедура, әгәр мондый процедура һәм аны үткәру тәртибе Россия Федерациясе субъектынның норматив хокукый акты яисә жирле үзидарәнең вәкиллеке органының муниципаль хокукый акты белән билгеләнгән очракта, кулланыла ала торган процедура (Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2014 елның 30 апрелдәгә 403, 2017 елның 28 мартындагы 346 номерлы, 2016 елның 7 ноябрдәгә 1138 номерлы, 2017 елның 17 апрелдәгә 452 номерлы, 2016 елның 27 декабрдәгә 1504 номерлы карарларында каралган төзелеш өлкәсендәгә процедураларның II исемлеген кара). Әгәр жир эшләрен гамәлгә ашыруга рөхсәт биру жирлектә Россия Федерациясе субъектынның норматив хокукый акты яисә жирле үзидарәнең вәкиллеке органының муниципаль хокукый акты нигезендә каралмаган булса, Нигезләмәнең тиешле абзацы төшереп калдырылырга тиеш.

- биналарга һәм аларга керү юлларына, шулай ук ишегалларына ирекле керүләргә тәэмин итү, жәяүлеләрнең һәм имин жәяүлеләр хәрәкәтенен куркынычсызлыгын тәэмин итү, инвалидларны һәм халыкның башка аз мобильлә төркемнәрен дә кертеп, жир эшләрен гамәлгә ашыру чорында;

- Татарстан Республикасы норматив хокукый актларында билгеләнгән вакытта һәлакәтләр нәтижәсендә эшләр башкару турында башкарма комитетка юллама буенча;

-Төзекләндерү кагыйдәләре транспорт чараларын газонда яисә башка яшелләндерелгән яисә рекреация территориясендә урнаштыруга юл куймау, шулай ук эксплуатацияләү, хезмәт күрсәтү яисә ремонт вакытында гомуми файдаланудагы транспорт чаралары территорияләрен пычратуга юл куймау, йөкләр ташыганда яисә төзелеш мәйданнырыннан чыкканда (тент яисә каплагыч булмаганда);

3) Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Апаз авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге территориясен кышкы чорда жыештыру буенча мәжбүри таләпләр, шул исәптән биналарның, корылмаларның түбәләрен, түбәләрен кардан чистарту чараларын үткәрүне дә кертеп;

4) жәйге чорда Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Апаз авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге территориясен жыештыру буенча, карантин, агулы һәм чүп үләннәрен ачыклау, аларга каршы көрәш, аларның учакларын локальләштерү, юкка чыгару буенча мәжбүри таләпләр кертеп, мәжбүри таләпләр;

5) янгынга каршы махсус режим гамәлдә булган чорда янгыч куркынычсызлыгының өстәмә таләпләре;

6) гомуми файдаланудагы территорияләрдә жир асты коммуникацияләрен салу, янадан урнаштыру, ремонтлау һәм карап тоту буенча мәжбүри таләпләр;

7) агач һәм куакларны утырту, саклау һәм карап тоту буенча мәжбүри таләпләр, шул исәптән агач һәм куакларны юкка чыгару (кисү), агач һәм куакларны кисү буенча мәжбүри таләпләр, эгәр мондый документлар (кисү билеты, күчәрәп утыртуга рөхсәт) төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән очрактарда төзекләндерелгә тиеш булса, агач һәм куакларны күчәрәп утыртуга рөхсәт һәм (яки) агач һәм куакларны күчәрәп утыртуга рөхсәтнама⁴;

8) каты коммуналь калдыкларны туплау буенча мәжбүри таләпләр;

⁴ Агач һәм куакларны кисү билеты һәм күчәрәп утыртуга рөхсәт Россия Федерациясе субъектлары территорияләрендә һәм муниципаль берәмлекләр территорияләрендә шәһәр төзелешә эшчәнлеген гамәлгә ашыру үзәнчәлекләре белән бәйлә процедура, эгәр мондый процедура һәм аны үткәрү тәртибе Россия Федерациясе субъектының норматив хокукый акты яисә жирле үзидарә вәкиллеке органының муниципаль хокукый акты белән билгеләнгән булса, кулланыла ала торган процедура булып тора (Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2014 елның 30 апрелендәге 403 номерлы, 2017 елның 28 мартындагы 346 номерлы, 2016 елның 7 ноябрәндәге 1138 номерлы, 2017 елның 17 апрелендәге 452 номерлы, 2016 елның 27 декабрәндәге 1504 номерлы карарларында каралган төзелеш өлкәсендәге процедураларның II исемлеген кара). Эгәр дә Россия Федерациясе субъектының норматив хокукый акты яисә жирле үзидарәнең вәкиллеке органының муниципаль хокукый акты нигезендә жирлектә агач һәм куакларны күчәрәп утыртуга йөкләмә билет һәм (яисә) рөхсәт бирелмәсә, мондый документлар (йөкләү билеты, күчәрәп утыртуга рөхсәт) күрсәтелгән очрактарда Төзекләндерү кагыйдәләрендә бирелгә тиеш булса, «шул исәптән кисү (снос), агач һәм куакларны күчәрәп утырту буенча мәжбүри таләпләр» сүзләре агач һәм куакларны утыртуга йөкләмә билет һәм (яисә) рөхсәт бирелгә тиеш.

9) хайваннарны урамда йөртү буенча мәжбүри таләпләр һәм гомуми файдаланудагы территорияләрдә авыл хужалыгы хайваннары һәм кошлары көтү һәм территорияләрдә төзекләндерү кагыйдәләре белән каралган башка төрләрне рөхсәт итмәү;

Башкарма комитет үз компетенцияләре чикләрендә вазыйфай затлар тарафыннан контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле бирелгән мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерү турындагы күрсәтмәләрнең үтәләшен тикшереп тора.

1.7. Әлеге Нигезләмәдә төзекләндерү элементлары дигәндә декоратив, техник, планлаштыру, конструктив жайланмалар, яшелләндерү элементлары, жиһазларның һәм бизәлешнең төрле төрләре, шул исәптән биналарның, төзелешләрнең, корылмаларның фасадлары, кече архитектура формалары, стационар булмаган корылмалар, территорияне төзекләндерүнең состав өлеше буларак кулланыла торган мәгълүмати щитлар һәм күрсәткечләр аңлашыла.

Әлеге Нигезләмәдә төзекләндерү объектлары дигәндә төрле функциональ билгеләнештәге территорияләр аңлашыла, аларда төзекләндерү эшчәнлегә алып барыла, шул исәптән:

1) планлаштыру структурасы элементлары (зоналар (массивлар), районнар (шул исәптән торак районнар, микрорайоннар, кварталлар, сәнэгать районнары), гражданның коммерциягә карамаган бакчачылык, яшелчәчелек берләшмәләре урнаштыру территорияләре);

2) урам-юл чөлтәре элементлары (аллеялар, бульварлар, магистральләр, тыкрыклар, майданнар, юллар, проспектлар, юл чатлары, трактлар, тупиклар, урамнар, шоссе);

3) ишегалды территорияләре;

4) балалар һәм спорт майданчыклары;

5) хайваннарны йөртү өчен майданчыклар;

6) парковкалар (парковка урыннары);

7) парклар, скверлар, башка яшел зоналары;

8) техник һәм санитар-сак зоналары;

Әлеге Нигезләмәдә киртәләүче жайланмалар дигәндә капкалар, калиткалар, шлагбаумнар аңлашыла, шул исәптән автомат рәвештә, һәм декоратив коймалар (киртәләр).⁵

1.8. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру кысаларында башкарма комитет төзекләндерү өлкәсендә контроль объектларын исәпкә алуны тәэмин итә.

Башкарма комитет төзекләндерү өлкәсендә контроль объектларын әлеге Нигезләмә нигезендә билгеле бер куркынычлылык категориясенә кертә.

⁵ Әлеге пунктта яхшырак аңлау өчен билгеләмәләр кертелә, нәрсә төзекләндерү өлкәсендә контроль объекты булырга мөмкин һәм хәвеф-хәтәр категорияләрен аерып чыгарганда нинди объектлар каралырга тиеш икән аңлау өчен.

Төзекләндерү элементларын билгеләү Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 1 статьясындагы 38 пункттан алынган.

Башка билгеләмәләр төгәлләштерелгә мөмкин, әмма тиешле муниципаль берәмлекне төзекләндерү кагыйдәләре эчтәлегенә каршы килергә тиеш түгел.

2. Төзеклэндөрү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашырганда закон тарафыннан саклана торган кыйммәтлөргә зыян (зыян) китерү куркынычлары белән идарә итү⁶

2.1. Башкарма комитет зыян (зарар) китерү куркынычы белән идарә итү нигезендә төзеклэндөрү өлкәсен тикшереп тора.

2.2. Әлеге Нигезләмәнең 1.7 пунктында каралган мондый контроль объектларына «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә куркыныч категорияләренә кертелгә тиеш.

2.3. Әлеге Нигезләмәнең 1.7 пунктында каралган төзеклэндөрү өлкәсендәге контроль объектларын (алга таба - контроль объектлары) башкарма комитет тарафыннан билгеләнгән хәвеф-хәтәр категориясенә кертү критерийлары нигезендә тиешле объектларны төзеклэндөрү өлкәсендә муниципаль контроль башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырылганда хәвеф-хәтәр категориясенә кертү критерийлары нигезендә әлеге Нигезләмәгә 1 нче кушымта нигезендә гамәлгә ашырыла.

Куркынычлылык категориясенә контроль объектларын алу һәм хәвеф-хәтәр категорияләрен контрольдә тоту объектларының үзгәрүе башкарма комитет күрсәтмәсе белән гамәлгә ашырыла.

Тикшерү объектларын башкарма комитет хәвеф-хәтәр категориясенә керткәндә, шул исәптән:

- 1) күчәмсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрындагы белешмәләр;
- 2) тикшереп торуну, контроль чараларын контрольдә тотучы затлар белән үзара хезмәттәшлексез гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфаи затлар үткәргәндә алына торган белешмәләр;
- 3) башкарма комитеттагы башка белешмәләр.

2.4. Башкарма комитет тарафыннан хәвеф-хәтәр категориясенә бәйле рәвештә планлы контроль чаралар үткәрү түбәндәге вакыт аралыгында гамәлгә ашырыла:

- 1) югары куркынычлылык категориясенә кертелгән контроль объектлары өчен - 2 елга бер тапкыр;
- 2) уртача куркынычлылык категориясенә кертелгән контроль объектлары өчен - 3 елга бер тапкыр.

Түбән куркынычлылык категориясенә кертелгән контроль объектларына карата планлы контроль чаралар уздырылмый.

Контроль объектларын түбән куркынычлылык категориясенә кертү турында карар кабул итү таләп ителми.

⁶ Муниципаль контроль рәвеше турындагы нигезләмә, Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган муниципаль контрольнең әлеге төрөн гамәлгә ашырганда хәвеф-хәтәрләрне бәяләү һәм аларга идарә итү системасы, әгәр федераль законда контроль рәвеше турында башкача билгеләнмәгән булса, әлеге муниципаль контрольне оештыруга һәм гамәлгә ашыруга карата гомуми таләпләр булмаса, кулланылмый дип билгеләнергә мөмкин. Бу очракта планлаштырылган контроль (күзәтчелек) чаралары һәм планнан тыш контроль (күзәтчелек) чаралары 248-ФЗ номерлы Федераль законның 61 һәм 66 статьяларында билгеләнгән үзенчәлекләренә исәпкә алып уздырыла

2.5. Планлаштырылган контроль чараларының еллык планнарына тикшеру объектларына карата еллык панны гамәлгә ашыру елында соңгы планлы контроль чарасын уздыру тәмамлану датасыннан түбәндәге категориягә кертелгән контроль объектлары өчен вакыт узу чоры тәмамланган вакытка карата контроль чаралар кертелергә тиеш:

- 1) югары куркынычлылык - кимендә 2 ел;
- 2) уртача куркынычлылык - кимендә 3 ел.

Тикшеру объектларына карата алдан планлаштырылган контроль чаралар үткөрөлмәгән очракта, юридик затның яисә гражданның контроль объектына милек хокукы барлыкка килү датасыннан бер ел узгач, ел саен контроль объектлары кертелергә тиеш, ә янәшәсендәге территорияләр очрагында - төзекләндерү кагыйдәләре нигезендә якындагы территорияне карап тоту бурычы барлыкка килгән датадан.

2.6. Хокук иясе соравы буенча, контроль алып барырга вәкаләтле вазыйфай затлар гариза кәргән көннән 15 көннән дә артмаган срокта аңа хәвеф-хәтәр категориясенә бирелгән контроль объекты турында мәгълүмат, шулай ук мондый объектын билгелә бер хәвеф-хәтәр категориясенә керткәндә кулланылган белешмәләр бирә.

Контроль объекты хокукына ия башкарма комитетка элегрәк бирелгән куркынычлылык категориясен үзгәртү турында гариза бирергә хокуклы.

2.7. Башкарма комитет куркынычлылык категориясе бирелгән контроль объектлары исемлеген алып бара (алга таба - контроль объектлары исемлеге). Контроль объектлары исемлегенә контроль объектларын кертү әлеге Нигезләмәнең 2.3 пункттында күрсәтелгән башкарма комитет күрсәтмәсе нигезендә гамәлгә ашырыла.

Контроль объектларының исемлекләре, хәвеф-хәтәр категорияләрен күрсәтеп, Арча муниципаль районының рәсми сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә (алга таба - Арча муниципаль районының рәсми сайты) контроль эшчәнлегенә багышланган махсус бүлектә урнаштырыла.⁷ Махсус бүлеккә керү Арча муниципаль районының рәсми сайтының төп (баш) битеннән гамәлгә ашырылырга тиеш.

2.8. Контроль объектлары исемлегендә түбәндәге мәгълүмат була:

- 1) контроль объектын тикләштерүче мәгълүмат (контроль объектын урнашкан урын адресы, кадастр номеры (әгәр булса), контроль объектын идентификацияли торган башка билгеләр (кирәк булганда));

⁷ "Дәүләт органнары һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүматтан файдалануны тәмин итү хакында" 2009 елның 9 февралендәге 8-ФЗ номерлы Федераль законның 10 статьясындагы 1 өлеше нигезендә, жирлекнең жирле үзидарә органының үз эшчәнлеге турында мәгълүматны "Интернет" челтәрендә урнаштырырга мөмкинлеге булмаган очракта, күрсәтелгән мәгълүмат тиешле муниципаль районның рәсми сайтында урнаштырылырга мөмкин. Жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүматны урнаштыруда шулай ук «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 26.1 статьясындагы 5 һәм 14 өлешләрендә дә шундый ук алым каралган.

Шул ук вакытта «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре нигезендә (мәсәлән, 46 статьяның 2, 3 өлешләре, 50 статьяның 9 өлеше һ.б.) контроль-күзәтчелек эшчәнлеге турында мәгълүмат нәкъ менә контроль (күзәтчелек) органы сайтында, тиешле мәгълүматны аерым очрақларда башка хакимият органнары сайтларында урнаштыру мөмкинлеге турында ялгыш белешмәләр урнаштырыла.

- 2) куркынычның бирелгән категориясе;
- 3) куркынычлылык категориясен контроль объектына бирү турында карар реквизитлары.

3. Закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зыян) китерү куркынычын профилактикалау

3.1. Башкарма комитет төзекләндерү өлкәсендә, шул исәптән профилактик чаралар үткәру юлы белән, контрольне гамәлгә ашыра.

3.2. Профилактик чаралар контрольдә тотыла торган затлар тарафыннан мәжбүри таләпләрне намуслы үтәүне стимуллаштыру, мәжбүри таләпләрне бозуга һәм (яисә) закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зыян) китерергә сәләтле шартларны, сәбәпләрне һәм факторларны бетерү, аларны үтәү ысулларын контрольдә тотучы затларга мәжбүри таләпләрне житкерү максатларында башкарма комитет тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3.3. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашырганда зыян (зыян) китерү куркынычын киметүгә юнәлдерелгән профилактик чаралар үткәру контроль чараларын үткәругә карата өстенлекле санала.

3.4. Профилактик чаралар Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән тәртиптә расланган закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычын профилактикалау программасы нигезендә гамәлгә ашырыла, шулай ук зыян китерү куркынычын профилактикалау программасында каралмаган профилактик чаралар да үткәрелергә мөмкин.

Профилактик чаралар уздырганда контроль объектлары законны саклаучы законга зыян (зарар) китерү өчен турыдан-туры куркыныч янавы яисә мондый зыян (зарар) китерүе ачыкланган очракта, контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай зат кичекмәстән әлеге хакта мәгълүматны Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы башкарма комитеты житәкчесенә контроль чаралар үткәру турында карар кабул итү өчен жиберә.

3.5. Башкарма комитетның төзекләндерү өлкәсендә контролен гамәлгә ашырганда түбәндәге профилактик чаралар төрләре уздырыла ала:

- 1) мәгълүмат житкерү;
- 2) хокук куллану практикасын гомумиләштерү;
- 3) кисәтүләр игълан итү;
- 4) консультация бирү;
- 5) профилактик визит.⁸

3.6. Мәгълүмат бирү Арча муниципаль районының рәсми сайтында контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә, массакүләм мәгълүмат чараларында мәжбүри таләпләрне үтәү мәсьәләләре буенча башкарма комитет тарафыннан дәүләт мәгълүмат системаларында (алар булган очракта) һәм башка

⁸ Санап үтелгән төр профилактик чаралардан бары тик мәгълүмат житкерү һәм консультацияләү генә уздыру мәжбүри.

Калган профилактик чаралар кулланылмаска мөмкин («Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 45 статьясындагы 2 өлешен карагыз).

рәвешләрдә контрольдә тотыла торган затларның шәхси кабинетлары аша гамәлгә ашырыла.

Башкарма комитет Арча муниципаль районының рәсми сайтында контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 46 статьясындагы 3 өлешендә каралган белешмәләрне урнаштырырга һәм ярдәм итәргә тиеш.

Башкарма комитет шулай ук Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Апаз авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге халкына контроль объектларына куела торган мәжбүри таләпләр, аларның куркынычлылык критерийларына туры килү-килмәве, шулай ук контроль объектларына карата, аларны риск категориясенә кертүдән чыгып, үткәрелә торган контроль чараларының төрләре, эчтәлеге һәм интенсивлыгы турында гражданнар жыелышларында һәм конференцияләрендә хәбәр итәргә хокуклы.

3.7. Хокук куллану практикасын гомумиләштерү уздырылган контроль чаралар һәм аларның нәтижеләре турындагы мәгълүматларны жыю һәм анализлау юлы белән башкарма комитет тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Контрольдә тотарга вәкаләтле вазыйфай затлар тарафыннан хокук куллану практикасын гомумиләштерү нәтижеләре буенча ел саен төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру буенча хокук куллану практикасын гомумиләштерү нәтижеләрен үз эченә алган һәм Башкарма Комитет боерыгы белән расланган, жирлек башлыгы кул куйган доклад эзерләнгән. Күрсәтелгән доклад Арча муниципаль районының хисап елыннан соң килүче елның 1 июленә кадәр контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә Арча муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырыла.

3.8. Мәжбүри таләпләрне бозуның ярамаганлыгы турындагы кисәтү һәм мәжбүри таләпләрне үтәүне тәмин итү чараларын күрү тәкъдиме башкарма комитетның мәжбүри таләпләрне эзерли торган бозулары яисә мәжбүри таләпләрне бозуның билгеләре турындагы белешмәләре булган очракта һәм (яисә) мәжбүри таләпләрне бозуның закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерүе яисә закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычы тудырган очракта, контрольдә тотыла торган затка игълан ителә. Кисәтүләр Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы башкарма комитеты житәкчесе урынбасары тарафыннан күрсәтелгән белешмәләрне алган көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча игълан ителә (имзалана). язма рәвештә яисә электрон документ рәвешендә рәсмиләштерелә һәм контрольдә тотыла торган зат адресына жибәрелә.

Мәжбүри таләпләрне бозуның ярамаганлыгы турындагы кисәтү Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының «Контроль (күзәтчелек) органы тарафыннан файдаланыла торган документларның типовой рәвешләре турында» 2021 елның 31 мартындагы 151 номерлы боерыгы белән расланган форма нигезендә рәсмиләштерелә.

Мәжбүри таләпләрне бозуның ярамаганлыгы турында игълан ителгән кисәтүләр теркәү номерын бирү белән кисәтүләрне исәпкә алу журналында теркәлә.

Башкарма комитет мәжбүри таләпләрне бозуның ярамаганлыгы турында кисәтү белдергән очракта, контрольдә тотыла торган зат күрсәтелгән кисәтүгә карата ризасызлык белдерергә хокуклы. Кисәтүгә карата каршы килү Башкарма комитет тарафыннан алынганнан соң 30 көн эчендә карала. Контрольгә алынучы затка язма рәвештә яки электрон документ рәвешендә каршы килү нәтижәсендә ризалык яисә килешмәү турындагы мәгълүмат белән җавап җибәрелә. Җавапта каршы килү белән риза булмау очрагында тиешле нигезләүләр күрсәтелә.

3.9. Контрольгә алынучы затларга консультация бирү тикшереп торуну башкарырга вәкаләтле вазифаи зат тарафыннан телефон аша, видео-конференц-элементә аша, шәхси кабул итүдә йә профилактик чаралар, контроль чаралар үткәру барышында гамәлгә ашырыла һәм 15 минуттан артмаска тиеш.

Гражданнарны шәхсэн кабул итү Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Апаз авыл жирлеге Башлыгы (башлыгы урынбасары) тарафыннан үткәрелә. Кабул итү урыны, шулай ук кабул итү өчен билгеләнгән көннәр һәм сәгәтләр турында мәгълүмат Арча муниципаль районының рәсми сайтында контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә урнаштырыла.

Консультация бирүтүбәндәге мәсьәләләр буенча телдән яисә язма рәвештә гамәлгә ашырыла:

- 1) төзекләндерү өлкәсендә контроль оештыру һәм гамәлгә ашыру;
- 2) әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән контроль чараларны гамәлгә ашыру тәртибе;
- 3) тикшереп торуну гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазифаи затларның гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять белдерү тәртибе;
- 4) мәжбүри таләпләре булган норматив хокукий актлар (аларның аерым нигезләмәләре) турында мәгълүмат алу, аларның үтәлешен бәяләү контроль чаралар кысаларында башкарма комитет тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Контрольгә алынучы затларны телдән рәвештә консультация бирү шулай ук гражданнарның җыелышларында һәм конференцияләрендә дә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

3.10. Язма рәвештә консультация бирүне тикшереп торуну вәкаләтле вазифаи зат түбәндәге очракларда гамәлгә ашыра:

- 1) контрольдә тотыла торган зат тарафыннан консультация мәсьәләләре буенча язма җавап бирү турында язма сорату бирелгән;
- 2) куелган сорауларга телдән җавап бирү мөмкин түгел;
- 3) куелган сорауларга җавап мәгълүматны өстәмә соратып алуны таләп итә.

Коньтация бирүне гамәлгә ашырганда, тикшереп торуну башкарырга вәкаләтле вазифаи зат Россия Федерациясе законнары нигезендә файдалану мөмкинлеге чикләнгән мәгълүматның конфиденциальлеген сакларга тиеш.

Конкрет контроль чараны, вазифаи затларның контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле карарларын һәм (яисә) гамәлләрен бәяләүне үз эченә алган мәгълүмат, контроль чараның башка катнашучылары, шулай ук экспертиза, сынаулар кысаларында уздырылган нәтижәләр бирелә алмый.

Тикшерүне башкарырга вәкаләтле мәгълүм вазыйфаи затка әверелгән мәгълүмат, киңәш бирү барышында, мәжбүри таләпләрне үтәү мәсьәләләре буенча контрольдә тотыла торган затны бәяләү максатларында, башкарма комитет тарафыннан файдаланыла алмый.

Контроль башкарырга вәкаләтле вазифаи затлар тарафыннан консультацияләрне исәпкә алу журналы алып барыла.

Тикшерелә торган затларның һәм аларның вәкилләренә биш һәм аннан да күбрәк бертөрләрәк мөрәжәгатьләре башкарма комитетка кергән очракта, консультацияләр Арча муниципаль районы башкарма комитеты житәкчесе урынбасары яисә тикшереп торуны башкарырга вәкаләтле вазифаи зат тарафыннан имзаланган контроль эшчәнлеккә, язма аңлатуга багышланган махсус бүлектә Арча муниципаль районының рәсми сайтында урнаштыру юлы белән гамәлгә ашырыла.

3.11. Профилакттик визит контрольдә тотыла торган зат эшчәнлеген гамәлгә ашыру урыны буенча профилакттик әңгәмә рәвешендә йә видео-конференция-элементә куллану юлы белән уздырыла.

Профилакттика визиты барышында контрольдә тотылучы зат аның эшчәнлегенә йә аның карамагындагы контроль объектларына карата куелган мәжбүри таләпләр турында, аларның хәвеф-хәтәр категориясен киметүнең хәвеф-хәтәр критерийлары, нигезләре һәм тәкъдим ителә торган ысуллары турында, шулай ук контроль объектларына карата үткәрелә торган контроль чараларының эчтәлегенә һәм интенсивлыгы турында, аларны тиешле хәвеф-хәтәр категориясенә кертүдән чыгып хәбәр итә.

Профилакттик визит уздырылганда, контрольдә тотыла торган затларга мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерү турында күрсәтмәләр бирелми. Тикшеренүче зат тарафыннан профилакттик визит барышында алынган аңлатмалар рекомәндация характерында.

Мәжбүри профилакттик визит югары куркынычлылык категориясенә кертелгән контроль объектларына карата эшчәнлекне гамәлгә ашыруга керешүче контрольдә затларга карата уздырыла.

Тиешле профилакттик визитны уздыру турында контрольдә тотыла торган зат тикшерү уздырырга вәкаләтле вазифаи затка аны уздыру датасына кадәр биш эш көненнән дә соңга калмыйча хәбәр итә.

Мәжбүри профилакттик визитны уздыру турында хәбәрнамә язма рәвештә төзелә.

Мәжбүри профилакттик визит уздыру турында хәбәрнамә контрольдә тотыла торган зат адресына «Россия Федерациясендә дөүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» Федераль законның 21 статьясындагы 4 өлешендә билгеләнгән тәртиптә жиберелә.

Контрольдә тотылучы зат, бу хакта башкарма комитетка хәбәр итеп, аны уздыру датасына кадәр өч эш көненнән дә соңга калмыйча, мәжбүри профилакттика визитын үткәрүдән баш тартырга хокуклы.

Мәжбүри профилакттик визитны уздыру срогы контроль башкарырга вәкаләтле вазыйфаи зат тарафыннан мөстәкыйль рәвештә билгеләнә һәм бер эш көненнән артмаска тиеш.

4. Контроль чараларны һәм контроль гамәлләрне гамәлгә ашыру

4.1. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашырганда башкарма комитет күрсәтелгән чаралар кысаларында контроль чараларның һәм контроль гамәлләрнең түбәндәге төрләре үткәрелергә мөмкин:

1) инспекция визиты (мәжбүри таләпләр нигезендә контрольдә тотыла торган затның (аның филиаллары, вәкилләкләре, аерымланган структур бүлекчәләре) урнашкан, язма аңлатмалар, инструменталь тикшерү урынында булырга тиешле документларны карау, сораштыру ярдәмендә);

2) рейд тикшерүе (карау, сораштыру, язма аңлатмалар алу, документларны теркәү, инструменталь тикшерү, сынау, экспертиза ярдәмендә);

3) документар тикшерү (язма аңлатмалар алу, документларны теркәү, экспертиза ярдәмендә);

4) урынга барып тикшерү (карау, сораштыру, язма аңлатмалар алу, документларны теркәү, инструменталь тикшерү, сынау, экспертиза ярдәмендә);

5) мәжбүри таләпләрнең үтәлешен күзәтү (территорияләрне төзекләндерү өлкәсендә контроль объектлары турындагы белешмәләрне, шул исәптән ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек барышында керә торган күрсәткечләрне, шулай ук дәүләт һәм муниципаль мәгълүмат системаларында булган белешмәләрне, «Интернет» челтәрендәге күрсәткечләрне, шулай ук фотога һәм кинога төшерү, видеога яздыру функцияләре булган хокук бозуларны теркәү техник чараларының автоматик режимда эшләүче белешмәләрдән файдаланып алынган белешмәләрне, контроль астындагы затлар тарафыннан мәжбүри таләпләрне, шулай ук дәүләт һәм муниципаль мәгълүмат системаларында булган белешмәләрне, гомуми файдалана алырлык башка белешмәләрне, шулай ук автоматик режимда эшли торган белешмәләрне;

6) урынга барып тикшерү (тикшерү, инструменталь тикшерү (видеоязма кулланып), сынау, экспертиза ярдәмендә).

Әлеге пункт белән каралган контроль чаралар һәм контроль гамәлләр төрләре күрсәтелгән чаралар кысаларында конкрет контроль объекттын хәвеф-хәтәр категориясенә кертүгә карап әлеге Нигезләмәнең 1 нче кушымтасы нигезендә дифференциацияләнгән.

4.2. Мәжбүри таләпләрнең үтәлешен күзәтүне һәм күчмә тикшерүне Башкарма комитет контрольдә тотыла торган затлар белән хезмәттәшлексез үткәрә.

4.3. Әлеге Нигезләмәнең 4.1 пунктының 1 - 4 бүлекләрендә күрсәтелгән контроль чаралар планлы һәм планнан тыш чаралар рәвешендә уздырыла.

4.4. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру кысаларында түбәндәге планлы контроль чаралар үткәрелергә мөмкин:

1) инспекция визиты;

2) рейд тикшерүе;

3) документар тикшерү;

4) күчмә тикшерү;

4.5. Төзеклөндөрү өлкөсөндө контрольне гамэлгә ашыру кысаларында түбөндөгө планнан тыш контроль чаралар үткөрөлөргә мөмкин:

- 1) инспекция визиты;
- 2) рейд тикшерүе;
- 3) документар тикшерү;
- 4) күчмә тикшерү (обследование);
- 5) мәжбүри таләпләрнең үтөлөшөн күзөтү;
- 6) күчмә тикшерү (проверка).

4.6. Контрольдөгө затлар белән үзара хезмәттәшлек итү белән уздырыла торган контроль чараларны үткөрү өчөн түбөндөгөләр нигез булып тора:

1) гражданның һәм оешмаларның мөрәжәгатъләре (гаризалары), дәүләт һакимияте органның, жирле үзидарә органның, массакүләм мәгълүмат чараларынан мәгълүмат килгәндә, башкарма комитетның гражданның һәм оешмаларның мөрәжәгатъләре (гаризалары) законда саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү турында яисә контроль чаралар уздыру нәтижәсөндө шундый белешмәләр алуы, шул исәптән үзара хезмәттәшлексөз контроль чараларны да кертеп, контроль чаралар уздыру нәтижәсөндө, шул исәптән башка контрольдә тотыла торган затларга зыян (зарар) китерү куркынычы турында белешмәләр булу;

2) мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары белән расланган параметрларга контроль объектынның туры килүен яисә контроль объектынның мондый параметрлардан читлөшүен ачыклау;

3) контроль чаралар уздыру планына кертелгән контроль чараларны уздыру срокларын билгеләү;

4) Россия Федерациясө Президенты йөкләмәсө, Россия Федерациясө Хөкүмәтенөң конкрет контрольдә тотыла торган затларга карата контроль чаралар уздыру турындагы йөкләмәсө;

5) законнарның үтөлөшөнә күзөтчөлек итү, кеше һәм гражданның хоукларын һәм ирекләрөн прокуратура органнына кергән материаллар һәм мөрәжәгатъләр буенча үтәү кысаларында контроль чара уздыру турында прокурор таләбе;

6) мәжбүри таләпләрне ачыкланган бозуларны бетерү турында күрсәтмәне үтәү срогы тәмамлану - әгәр контрольдә торучы зат тарафыннан аңа бирелгән күрсәтмәдә каралган документларны һәм белешмәләрне тапшырмаган очракларда яисә тапшырылган документлар һәм мәгълүматлар нигезөндө мәжбүри таләпләрне бозуны бетерү турындагы күрсәтмөнөң үтөлөшө турында нәтижә ясарга мөмкин түгөл.

4.7. Мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары әлегө Нигезләмәгә 2 нче кушымтада күрсәтелгән.

Мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары исемлегө Арча муниципаль районының рәсми сайтында контроль эшчәнлегөнә багышланган махсус бүлектә урнаштырыла.

4.8. Контроль чаралар контрольдә тотыла торган зат белән хезмәттәшлек иткөндө уздырыла, алар башкарма комитетның контроль чараны уздыру турындагы күрсәтмәсө нигезөндө уздырыла.

4.9. Башкарма комитетның закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү турындагы яисә закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү турындагы белешмәләр нигезендә контроль чара уздыру турында күрсәтмәсе кабул ителгән очракта яки контрольдә тотыла торган зат эшчәнлеге параметрларын билгеләгәндә, мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы расланган индикаторлар нигезендә контроль чарасын үткәрү өчен нигез булып тора, мондый күрсәтмә контроль чарасын үткәрү турында, контроль чарасын үткәрү турында тикшереп торырга вәкаләтле вазыйфай затның дәлилле тәкъдим итүе нигезендә кабул ителә.

4.10. Тикшерелә торган затлар белән үзара хезмәттәшлексез уздырыла торган контроль чаралар вәкаләтле затлар тарафыннан Арча муниципаль районы Апаз авыл җирлеге Башлыгы (башлыгы урынбасары) биреме, башкарма комитетның эш планнарында булган биремнәр нигезендә, шул исәптән «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очракларда, тикшереп торуну гамәлгә ашырыла.

4.11. Гражданнырга, юридик затларга һәм шәхси эшкуарларга карата контроль чаралар «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә вазыйфай затлар тарафыннан тикшереп торуну вәкаләтле затлар тарафыннан үткәрелә.

4.12. Башкарма комитет төзекләндерү өлкәсендә контрольне оештырганда һәм гамәлгә ашырганда документларны һәм (яисә) алар карамагында шушы документлар һәм (яисә) белешмәләр булган күрсәтелгән органнар карамагындагы башка органнардан, шул исәптән электрон рәвештә, ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында түләүсез нигездә ала. Күрсәтелгән документлар һәм (яисә) белешмәләр исемлеге, аларны тапшыру тартибе һәм сроклары Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2016 елның 19 апрелендәге 724-р номерлы боерыгы белән расланган документлар һәм (яисә) сорала торган һәм ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары, җирле үзидарә органнары яки дәүләт органнары яки җирле үзидарә органнары карамагындагы оешмалар тарафыннан тикшерүләр оештырганда һәм уздырганда дәүләт контроле органнары, муниципаль контроль органнары яки җирле үзидарә органнары карамагындагы оешмалар тарафыннан соратып алына торган документлар һәм (яисә) белешмәләр булган документлар һәм (яисә) белешмәләр ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында бирелгән документлар һәм (яисә) күрсәтелгән органнардан алынган белешмәләрне һәм (яисә) белешмәләр бирү кагыйдәләре

белән

билгеләнгән.

4.13. Юридик затларга, шәхси эшмәкәрләргә һәм гражданнырга карата планлы контроль чаралар чираттагы календарь елга план буенча контроль (күзәтчелек) чараларын уздыру планын формалаштыру, аны прокуратура органнары белән килештерү, аңа кертү һәм аннан ел дәвамында контроль (күзәтчелек) чараларын төшереп калдыру кагыйдәләре нигезендә эшләнә торган

планлы контроль чаралар уздыру планнары нигезендә Россия Федерациясе Хөкүмәтенң «Планлы контроль (күзәтчелек) чараларын чираттагы календарь елга уздыру планын формалаштыру тәртибе турында» 2020 елның 31 декабрәндәге 2428 номерлы карары белән расланган ел дәвамында үтәлә, аны прокуратура органнары белән килештерү, әлегә Нигезләмәдә билгеләнгән үзәнчәлекләргә исәпкә алып, ел дәвамында аннан контроль (күзәтчелек) чараларын үткәру планын формалаштыру тәртибе турында» күздә тотыла.

4.14. Шәхси эшмәкәр, контрольдә тотылуы затлар булган граждан һөжүм иткән очракка Башкарма комитетка контроль чара уздырганда булу мөмкинлегә булмау турында мәгълүмат тапшырырга хокуклы, шуңа бәйлә рәвештә контроль чараны үткәру индивидуаль эшкуар, гражданның әлегә мөрәжәгаткә сәбәп булган хәлләргә бетерү өчен кирәкле срокка күчерелә (әмма 20 көннән дә артык түгел), бер үк вакытта түбәндәге шартлар үтәлергә тиеш:

1) контрольдә тотыла торган затның яисә аның вәкиленң булмавы контроль чарасын үткәргәндә контроль таләпләргә үтәүне гамәлгә ашыруга вәкаләтле вәзифаи затның тиешенчә контрольдә тотыла торган затның контроль чараны уздыру турында хәбәр ителгән шарт белән билгеләнүенә комачауламый;

2) закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) турыдан-туры куркыныч китерү яисә фактта куркыныч билгеләре булмау;

3) контроль чараны үткәргәндә контрольдә тотыла торган зат булмау (контрольдә тотыла торган зат авыру, эшлекле сәфәр һ.б.) өчен житди сәбәпләр булу.

4.15. Күчмә тикшерүне үткәру срогы 10 эш көннән артмаска тиеш.

Күчмә тикшерү барышында кече эшкуарлыкның бер субъектына карата багланышларның гомуми срогы кече предприятие өчен 50 сәгаттән һәм чара өчен 15 сәгаттән арта алмый.

Россия Федерациясенң берничә субъекты территориясендә үз эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмага карата күчмә тикшерү үткәру срогы оешманың һәр филиалы, вәкиллеге, аерымланган структур бүлекчәсе яисә житештерү объекты буенча аерым билгеләнә.

4.16. Контроль чаралар үткәрунең барлык очракларында контроль гамәлләргә башкарырга вәкаләтле вәзифаи затлар һәм контроль гамәлләргә башкаруга жәлеп ителә торган затлар тарафыннан мәжбүри таләпләргә үтәүне (бозуны) дәлилләр өчен фотога төшү, аудио- һәм видеога язду, вәзифаи затлар үткәргән контроль чараны уздыруга вәкаләтле геодезик һәм картометрик үлчәүләр кулланылырга мөмкин. Фотога төшерү, аудио- һәм видеога яздыру, геодезик һәм картометрик үлчәүләр һәм әлегә максатлар өчен файдаланылган техник чаралар турында мәгълүмат контроль чара нәтижәләргә буенча төзелә торган актта һәм контроль чара кысаларында үткәрилә торган контроль гамәл нәтижәләргә буенча төзелә торган беркетмәдә чагыла.

4.17. Контроль чара нәтижәләргә контрольдә тотыла торган зат тарафыннан мәжбүри таләпләргә үтәүне бәяләү, мәжбүри таләпләргә бозуларны кисәтү һәм (яисә) аларны бозуларны туктату өчен шартлар тудыру, бозылган хәлне торгызу, вәкаләтле органнарга яисә вәзифаи затларга жаваплылыкка жәлеп итү турындагы мәсьәләне карау һәм (яисә) башкарма комитет тарафыннан

«Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 90 статьясындагы 2 өлешендә каралган чараларны куллану өчен мәгълүмат жиһәрү керә.

4.18. Контрольлә зат белән үзара хезмәттәшлекне күздә тоткан контроль чараны уздыру тәмамлангач, контроль чара акты төзелә. Мондый чараны уздыру нәтижәләре буенча мәжбүри таләпләрне бозу ачыкланган очракта, актта нәкъ менә нинди мәжбүри таләп бозылган, нинди норматив хокукый акт һәм аның структур берәмлеге билгеләнгән, дип күрсәтелә. Ачыкланган хокук бозулар бетерелгән очракта, актта контроль чарасын үткөрү тәмамланганчы, аны бетерү факты күрсәтелә. Мәжбүри таләпләрне бозуның дәлилләре булган документлар, башка материаллар актка беркетелергә тиеш. Контроль чара уздырганда тугырылган тикшерү кәгазьләре актка теркәлә.

Актны рәсмиләштерү Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнмәгән очракта, мондый чараны уздыру тәмамланган көнне контроль чараны уздыру урынында башкарыла.

Прокуратура органнары тарафыннан килештерелгән контроль чара акты контроль (күзәтчелек) чараларының Бердәм реестры аша турыдан-туры аны рәсмиләштергәннән соң прокуратура органнарына жиһәрелә.

4.19. Контроль чаралар турында мәгълүмат контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестрында урнаштырыла.

4.20. Контроль башкарырга вәкаләтле вазифаи затлар тарафыннан кылына торган, контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестрында күрсәтелгән гамәлләр һәм карарлар турында белешмәләр урнаштыру, шулай ук аларны контрольдә тотыла торган затларга дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү һәм дәүләт һәм муниципаль функцияләрне башкару өчен электрон рәвештә кулланыла торган мәгълүмати системаларның мәгълүмати-технологик хезмәттәшлеген тәмин итә торган инфраструктура ярдәмендә житкерү, шул исәптән «Бердәм дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр (функцияләр) порталы» федераль дәүләт мәгълүмат системасы аша (алга таба - дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталы) һәм (яисә) региональ дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр порталы аша житкерү юлы белән гамәлгә ашырыла.

Контрольдә тотылучы зат булган эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашырмаган граждан контроль астындагы затның электрон почтасы адресына документлар алу кирәклегенә турында хәбәрнамә юллаган очракта яисә башкарма комитет адресына дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталы аша документларны электрон рәвештә юллау мөмкинлегенә турында хәбәр итә (әгәр затның бердәм идентификация һәм аутентификация системасында теркәлү процедурасын узуы тәмамланмаган очракта). Күрсәтелгән граждан башкарма комитетка документларны кәгазь чыганакта жиһәрергә хокуклы.

2023 елның 31 декабренә кадәр контрольдә тотыла торган затка күзәтүне, гамәлләрне һәм кабул ителә торган карарларны гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфаи затлар турында хәбәр итү, документлар һәм белешмәләр жиһәрү, контрольдә тотыла торган затка электрон формада мәгълүмат бирү мөмкин

булмаган очракта яисэ контрольдэ тотыла торган затны соратып алу буенча кэгазы чыганакта да гамэлгэ ашырылырга мөмкин.

4.21. Актта баян ителгән фактлар һәм нәтижэләр белән килешмәгән очракта, контрольдэ тотыла торган зат «Россия Федерациясендэ дэүлэт контроле (күзэтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 39 - 40 статьяларында һәм әлегә Нигезләмәнең 5 бүлегендэ каралган тәртиптэ шикаять жибәрергэ хокуклы.⁹

4.22. Тикшеренү чарасын үткәргәндэ мәжбүри таләпләрне бозулар ачыкланмаган очракта, бу хакта белешмәләр контроль (күзэтчелек) чараларының бердәм реестрына кертелә. Тикшерүне гамэлгэ ашыруга вәкаләтле вазифаи зат мәжбүри таләпләрне үтәү буенча тәкьдимнәр бирергэ, закон саклана торган кыйммәтләргэ зыян (зыян) китерү куркынычын профилактикалауга юнәлдерелгән башка чаралар үткәрергэ хокуклы.

4.23. Мәжбүри таләпләрне бозуларның контроль чараларын уздырганда контрольдэ тотылган зат тарафыннан ачыкланган очракта, Россия Федерациясе законнарында каралган вәкаләтләр чикләрендэ башкарма комитет (тикшереп торырга вәкаләтле вазифаи зат) түбәндәгеләрне үтәргэ тиеш:

1) контрольдэ тотыла торган затка, аларны бетерүнең тиешле сроklarын күрсәтеп һәм (яисэ) закон белән саклана торган кыйммәтләргэ зыян (зыян) китерүне булдырмау чараларын уздыру турында ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында күрсәтмә бирергэ;

2) закон белән саклана торган кыйммәтләргэ зыян (зарар) китерүне булдырмау яисэ аны туктату буенча Россия Федерациясе законнарында каралган чараларны кичекмәстән кабул итәргэ һәм гражданның, оешмалар игътибарына закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргэ зыян (зарар) китерү куркынычы булу турында һәм аны булдырмау ысуллары турында мәгълүмат житкерү буенча, әгәр контроль чараны үткәргәндэ гражданның, контроль объектка ия булган һәм (яисэ) файдаланыла торган оешмаларның эшчәнлегә закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргэ зыян (зыян) китерү куркынычы яисэ мондый зыян (зарар) китерелгән очракта, аны булдырмау ысуллары булу турында мәгълүматны турыдан-туры житкерергэ;

3) контроль чара барышында жинаять билгеләре ачыкланганда яисэ административ хокук бозу ачыкланганда тиешле мәгълүматны үз компетенциясе нигезендэ дэүлэт органына жибәрергэ яисэ тиешле вәкаләтләр булганда гаепле затларны законда билгеләнгән жаваплылыкка жәлеп итү чараларын күрергэ;

4) мәжбүри таләпләрне ачыкланган бозуларны бетерүне, мәжбүри таләпләрне бозуларны кисәтүне, закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргэ зыян (зарар) китерергэ мөмкин булган зыянны булдырмау калуны тикшереп торуну гамэлгэ ашыру чараларын, күрсәтмәне мәжбүри үтәүне таләп итеп судка мөрәжәгать иткәнчегә кадәр, күрсәтмәне мәжбүри үтәүне тәэмин итү буенча билгеләнгән вакытта, әгәр мондый чара законнарда каралган булса;

⁹ Бу муниципаль контрольнең мәжбүри судка кадәр шикаять бирү системасы кулланыла торган очракта (39 нчы маддәнең 4 нче өлеше). Югыйсе, әлегә норма чыгарылырга тиеш.

5) мәжбүри таләпләрне үтәү, закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычын профилактикалауга юнәлдерелгән башка чаралар уздыру буенча тәкъдимнәр бирү турындагы мәсьәләне карарга.

4.24. Тикшереп торуну гамәлгә ашыручы вазыйфаи затлар төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашырганда федераль башкарма хакимият органнары һәм аларның территориаль органнары, Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары, хокук саклау органнары, оешмалар һәм гражданныр белән билгеләнгән тәртиптә эш итәләр.

Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру кысаларында контроль чара уздыру барышында закон таләпләрен бозу ачыкланган очракта, Россия Федерациясе законнарында административ һәм башка жаваплылык каралган, контроль чара актында ачыкланган хокук бозу билгеләре булу турында мәгълүмат күрсәтелә. Тикшерүне гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфаи затлар күрсәтелгән актың күчәрмәсен тиешле жаваплылыкка тартырга вәкаләтле хакимият органына юллы.

5. Күзәтүне гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазифаи затларның гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата башкарма комитет карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата шикаять белдерү¹⁰

5.1. Контроль башкарырга вәкаләтле вазифаи затларның карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 9 бүлегендә билгеләнгән тәртиптә шикаять бирелергә мөмкин.

5.2. Тәртип саклаучы затлар, аларның хокуклары һәм законлы мәнфәгатьләре, алар фикеренчә, төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру кысаларында турыдан-туры бозылган, судка кадәр шикаять бирергә хокуклы:

- 1) контроль чаралар уздыру турында карарлар;
- 2) ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында контроль чаралар актлары, күрсәтмәләр;
- 3) контроль чаралары кысаларында тикшереп торырга вәкаләтле вазифаи затларның гамәлләре(гамәл кылмауларын).

¹⁰ Муниципаль контроль рәвеше турындагы нигезләмәдә Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган муниципаль контрольнең тиешле төрен гамәлгә ашырганда шикаять бирүнең судка кадәр тәртибе, әгәр федераль законда контроль рәвеше турында башкача билгеләнмәгән булса, Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган әлеге муниципаль контрольне оештыруга һәм гамәлгә ашыруга карата гомуми таләпләр билгеләнмәгән булса, кулланылмый дип билгеләнергә мөмкин (248-ФЗ номерлы Федераль законның 39 статьясының 4 нче өлеше).

Бу очракта 5 бүлекне түбәндәге редакциядә баян итәргә кирәк:

«5.1. Башкарма комитет карарларына, муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфаи затларның гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата суд тәртибендә шикаять бирелергә мөмкин.

5.2. Муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру вәкаләте бирелгән вазифаи затларның гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата шикаять бирү буенча суд тәртибендә кулланылмый.»

5.3. Шикаять контрольдә торучы зат тарафыннан шикаятьне карауга вәкаләтле орган дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталын һәм (яисә) дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең региональ порталын кулланып электрон рәвештә тапшырыла.

Дәүләт яисә закон тарафыннан саклана торган башка серне тәшкил итүче белешмәләр һәм документлар булган шикаять дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталыннан һәм дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең региональ порталыннан, закон белән саклана торган башка сер турындагы Россия Федерациясә законнары таләпләрен исәпкә алып, файдаланусыз бирелә. Тиешле шикаять Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Апаз авыл жирлегә Башлыгы шәхси кабул итүендә контрольлек итүче зат тарафыннан Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Апаз авыл жирлегә Башлыгы дәүләт сере яисә закон белән саклана торган башка серне тәшкил итүче мәгълүматлар булуы турында алдан хәбәр ителә.

5.4. Башкарма комитет карарына шикаять, аның вазыйфаи затларының гамәлләре (гамәл кылмавы) Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Апаз авыл жирлегә Башлыгы (башлыгы урынбасары) тарафыннан карала.¹¹

5.5. Башкарма комитет карарына шикаять, аның вазифаи затларының гамәлләре (гамәл кылмавы) контрольдә тотыла торган зат үз хокукларын бозу турында белгән яки белергә тиеш булган көннән алып 30 календарь көн эчендә бирелергә мөмкин.

Башкарма комитет күрсәтмәсенә шикаять контрольдә тотылган зат тарафыннан күрсәтмә алынган вакыттан алып 10 эш көне эчендә бирелергә мөмкин.

Шикаять бирү срогын житди сәбәп аркасында уздырган очракта, шикаять биргән затның үтенечнамәсе буенча бу срок Башкарма комитет (шикаятьне карауга вәкаләтле вазифаи зат) тарафыннан торгызылырга мөмкин.

Шикаять биргән зат шикаять буенча карар кабул ителгәнчегә кадәр аны тулысынча яки өлешчә кире алырга мөмкин. Шул ук вакытта шикаятьнең кабат юнәлеше шул ук нигезләр буенча рөхсәт ителми.

5.6. Башкарма комитет карарына, аның вазифаи затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять аны теркәгән көннән соң 20 эш көне эчендә каралырга тиеш.

Аны карау өчен башка органнар карамагында булган белешмәләр алу таләп ителгән очракта, шикаятьне карау срогы Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Апаз авыл жирлегә Башлыгы (башлыгы урынбасары) тарафыннан 20 эш көненә озайтылырга мөмкин.

6. Төзекләндерү өлкәсендә контрольнең төп күрсәткечләре һәм аларның максатчан күрсәткечләре

¹¹ Муниципаль контрольне гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органының катлаулы структурасы очрагына «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 40 статьясындагы 2 өлешендә шикаятьләрне карау тәртибен билгеләүгә игътибар итәбез. Шул ук вакытта, жирлекләрдә жирле үзидарә органнарының структурасы, кагыйдә буларак, территориаль органнар булмавын исәпкә алып, Нигезләмәнең 5.4 пункты жирлекләрдә жирле үзидарә органнарының киң таралган структурасын исәпкә алып баян ителгән.

6.1. Төзеклөндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген һәм нәтижәлелеген бәяләү «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлдәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 30 статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла.

6.2 Контроль төрөнәң төп күрсәткечләре һәм аларның максатчан күрсәткечләре, төзеклөндерү өлкәсендә контроль өчен индикатив күрсәткечләр Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Апаз авыл җирлегә Советы тарафыннан раслана.

Татарстан Республикасы
Арча муниципаль районы
"Апаз авыл жирлегә" муниципаль берәмлеге
территориядә төзекләндерү өлкәсендә
муниципаль контроль турындагы нигезләмәгә 1 нче кушымта

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Башкарма комитеты
тарафыннан төзекләндерү өлкәсендә контрольлекне тормышка ашырганда
төзекләндерү өлкәсендә контроль объектларын билгеле бер риск категориясенә
кертү критерийлары¹²**

1. Югары куркынычлылык категориясенә якындагы территорияләр керә.
(бу - 1 нче вариант, ул барлык якын территорияләрне югары хәвеф-хәтәр категориясенә кертә) биналарга, төзелешләргә, корылмаларга, жир кишәрлекләренә (яңәшәдәге территорияләргә) якын территорияләрне:
  - а) Апаз авылы Совет, Базар, Совхоз урамнарында;
  - б) Хәсәншәех авылы Татарстан, Комсомол, Космонавтлар урамнарында;
  - в) Пөшәңгәр авылы Чапаев, Тау урамнарында;
  - г) Миржәм авылы Н. Сафин урамында;
  - д) Каратай авылы хХТакташ урамында

2. Уртача куркынычлылык категориясенә керә биналарның, төзелмәләрнең, корылмаларның вывескалары, фасады, кече архитектура формалары, стационар булмаган корылмалар һәм корылмалар, мәгълүмат такталары, жайланмаларны киртәләүче күрсәткечләр. (1 нче вариант) биналарның элмә такталары, фасады, корылмалары:
  - а) Апаз авылы Совет, Базар, Совхоз урамнарында;
  - б) Хәсәншәех авылы Татарстан, Комсомол, Космонавтлар урамнарында;
  - в) Пөшәңгәр авылы Чапаев, Тау урамнарында;
  - г) Миржәм авылы Н. Сафин урамында;
  - д) Каратай авылы хХТакташ урамында.

3. Түбән куркынычлылык категориясенә төзекләндерү өлкәсендә башка барлык контроль объектлары керә.

¹² Әлеге критерийлар исемлеге үрнәк булып тора. Куркынычлар белән иларә итү системасы нәкъ менә шушы муниципаль берәмлеккә хас булган куркынычларны анализлауны һәм әлеге территория өчен критерийлар системасын эшләүне күздә тотта.

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Апаз авыл жирлеге
Башкарма комитеты тарафыннан төзекләндерү өлкәсендә контроль үткәргәндә
планнан тыш тикшерүләр үткәргү кирәклеген билгеләү өчен кулланыла торган
мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары**

1. Якын территориядә яисә гомуми файдаланудагы башка территорияләрдә чүп-чар һәм житештерү һәм куллану калдыклары булу.
2. Якын территориядә карантин, агулы һәм чүп үләннәре, агач һәм куаклар кисү калдыклары булу.
3. Торак булмаган биналарның, төзелмәләрнең, корылмаларның фасадларында, башка диварларда, биналарда, корылмаларда, корылмаларда, шулай ук төзекләндерүнең башка элементларында һәм жәмәгать урыннарында үз белдеге белән ясалган язулар яисә рәсемнәр булу.
4. Якын территорияләрнең гражданның ирекле һәм имин йөрүенә каршылык тудыруы.
5. Биналар, корылмалар түбәләрендә боз сөңгеләре булу.
6. Халыкның аз мобильле төркемнәренен мәгариф, сәламәтлек саклау, мәданият, физик культура һәм спорт, халыкка социаль хезмәт күрсәтү объектларына ирекле керүенә комачаулый торган киртәләр булу.
7. Инженерлык корылмаларын эксплуатацияләү өчен кирәкле мәгълүматны үз эченә алган махсус тамгаларны, язуларны юк итү яисә зарарлау.
8. Жир эшләрен аларны гамәлгә ашыруга рөхсәтсез йә мондый рөхсәтнең гамәлдә булу срогын арттырып гамәлгә ашыру.¹³
9. Биналарга һәм аларга керү юлларына ирекле керү өчен, шулай ук ишегалларына ирекле керү өчен, жәяүлеләрнең иминлеген тәмин итү һәм, инвалидларны һәм халыкның башка аз мобильле төркемнәрен дә керттеп, жәяүлеләр хәрәкәтен имин итү өчен жир эшләрен башкарганда каршылыктар тудыру.
10. Төзекләндерү кагыйдәләре чикләнган газонда яисә башка яшелләндерелгән яисә рекреация территориясендә транспорт чараларын урнаштыру.

¹³ Якындагы эшләр башкаруга рөхсәт бирү Россия Федерациясе субъектлары территорияләрендә һәм муниципаль берәмлекләр территорияләрендә шәһәр төзелеше эшчәнлеген гамәлгә ашыру үзенчәлекләре белән бәйле процедура, әгәр мондый процедура һәм аны үткәргү тәртібе Россия Федерациясе субъектының норматив хокукый акты яисә жирле үзидарәнең вәкиллеке органының муниципаль хокукый акты белән билгеләнгән очракта, кулланыла ала торган процедура (Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2014 елның 30 апрелендәге 403, 2017 елның 28 мартындагы 346 номерлы, 2016 елның 7 ноябрендәге 1138 номерлы, 2017 елның 17 апрелендәге 452 номерлы, 2016 елның 27 декабрендәге 1504 номерлы карарларында каралган төзелеш өлкәсендәге процедураларның II исемлеген кара). Әгәр жир эшләрен гамәлгә ашыруга рөхсәт бирү жирлектә Россия Федерациясе субъектының норматив хокукый акты яисә жирле үзидарәнең вәкиллеке органының муниципаль хокукый акты нигезендә каралмаган булса, 8 пункт төшереп калдырылырга тиеш.

11. Кисү (юк итү) яисә күчереп утырту бары тик шундый документлар нигезендә башкарылырга тиешле очрақларда агач һәм куакларны порубочкалы билетсыз яисә агач һәм куакларны күчереп утыртуға рөхсәт ителми.¹⁴

12. Гомуми файдаланудагы территорияләрдә авыл хужалығы хайваннарын һәм кошларын көтү.

---

¹⁴ Агач һәм куакларны кисү билеты һәм күчереп утыртуға рөхсәт Россия Федерациясе субъектлары территорияләрендә һәм муниципаль берәмлекләр территорияләрендә шәһәр төзелешә эшчәнлеген гамәлгә ашыру үзенчәлекләре белән бәйле процедура, әгәр мондый процедура һәм аны үткәрү тәртибе Россия Федерациясе субъектының норматив хокукый акты яисә жирле үзидарә вәкиллеке органының муниципаль хокукый акты белән билгеләнгән булса, кулланыла ала торган процедура булып тора (Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2014 елның 30 апрелендәге 403 номерлы, 2017 елның 28 мартындагы 346 номерлы, 2016 елның 7 ноябрәндәге 1138 номерлы, 2017 елның 17 апрелендәге 452 номерлы, 2016 елның 27 декабрәндәге 1504 номерлы карарларында каралган төзелеш өлкәсендәге процедураларның II исемлеген кара). Әгәр дә агач һәм куакларны күчереп утыртуға рөхсәт бирү яисә кисү билеты бирү жирлектә Россия Федерациясе субъектының норматив хокукый акты яисә жирле үзидарә вәкиллеке органының муниципаль хокукый акты нигезендә каралмаган булса, II пункт төшереп калдырылырга тиеш.